




## Mindennapi élet és mentalitás a Kádár-korban

Repárszky Ildikó

Saját családi fényképeim alapján néhány elképzelhető téma, illetve az odatarozó képek elemzési szempontjai, a felmerülő kérdések vázlata (saját fényképeim a korszaknak csak bizonyos szeletét világítják meg – remélhetőleg a tanulók forrásaival árnyaltabb és sokoldalúbb lesz a korszakról kialakított kép):

<b>1. ÖLTÖZKÖDÉS</b>	<b>Milyen ismereteket, információkat lehet leolvasni a képről, illetve milyen kérdések merülhetnek fel.</b>
<b>Nyolcadikos osztálykép, 1960</b> 	Leányiskola (Mivel magyarázhatták a lányok és fiúk elkülönített oktatását?); Iskolaköpeny (Mi a szerepe, jelentése; elterjedtsége?) Úttörőnyakkendő (Mi a jelentése?) Egyéb öltözék (térd alatti szoknya) Iskolaépület állaga (Budapest, Dohány u.)
<b>Iskola után, otthon, 1960</b> 	Iskolaköpeny és úttörő-nyakkendő otthon? Derékon gumiöv (a korban divatos) → milyen ellentmondás fedezhető fel a képen?
<b>Kirándulás, 1960</b> 	Kiránduló öltözék – úttörő egyenruha és matrózbóluz? Mindenki úttörő?

<p><b>Gimnáziumi ballagás, 1965</b></p>  	<p>Egyenruha, de ugyanakkor divatos ballonkabát, körömcipő és konty. Mi megengedhető és mi nem? Még mindig lányosztály (koeducált oktatás: a hatvanas évek közepétől). Mennyi idősnek tűnnek a lányok?</p>
<p><b>1968</b></p> 	<p>Esküvői miniruha (nem egyedi modell!) A '68-as változások – hogyan jönnek, hogyan hatottak? Hogyan „illeszthetőek be” a változások a politikai-társadalmi rendszerbe?</p>
<p><b>Nagymama unokájával</b></p> 	<p>Nagymama is miniben, divatos napszemüvegben Ez a kép a család témájáról is felhozható (anyák első gyerekük születésekor: átlagosan húszas évek legelején; nemzedékek egymásra utaltsága).</p>
<p><b>„Csöves”, 1979</b></p> 	<p>Milyen új változások jelentkeztek? Mit fejezhettek ki? Kik hordhattak ilyen ruhát?</p>
<p><b>Összegzés:</b></p>	<p>A 1960-as évek folyamán lazult az öltözködési fegyelem, a magyarországi divat – amennyire lehet – a nyugati mintákat követi. A tendencia elsősorban (nagy)városi, és a fiatalabb korosztályokra jellemző (ha a gyerekek vidéki képeket hoznak, adja magát az összehasonlítás); a hetvenes években további változások: hosszú haj a fiúknál, csöves farmer</p>

<p><b>2. CSALÁD, CSALÁDI ÉLET, GENERÁCIÓK EGYÜTTÉLÉSE</b></p>	<p><b>Milyen ismereteket, információkat lehet leolvasni a képről, illetve milyen kérdések merülhetnek fel.</b></p>
<p><b>Egy család 5 generációja</b></p> 	<p>Ki hány éves lehet ezen a képen? Milyen idős korban vállalhattak gyereket a korabeli nők? Milyen a mai helyzet? Mi lehet a változás oka? Miért lehetne <i>ma</i> nehezen készíteni ilyen képet?</p>
<p><b>Dédunokákkal</b></p> 	<p>Társadalmi mobilitásról is lehet beszélni. Milyen alkalmakkor találkozott a család? Hol, milyen távolságra kerülhettek egymástól (földrajzi és társadalmi értelemben)?</p>
<p><b>3. CSALÁDI ÉS VALLÁSI ÜNNEPEK</b></p>	<p><b>Milyen ismereteket, információkat lehet leolvasni a képről, illetve milyen kérdések merülhetnek fel.</b></p>
<p><b>„Karácsonyi angyalok”, 1970-es évek</b></p> 	<p>Kinek mit jelentett a családban pl. a Mikulás (Télapó), a karácsony, illetve mi volt a hivatalos álláspont ez ügyben? Itt különösen fontos a magánszféra szerepének változása az 1950-es évekhez képest!</p>
<p><b>Névadó, 1970</b></p> 	<p>Munkahelyi névadó ünnepség a keresztlő helyett? Miről szólt ez az ünnep? Az ünnepelt kisgyerekeken kék kisdobos nyakkendő van – vajon miért? (Kik voltak a kisdobosok?) Az asztalon Coca-Cola – mi ennek a jelentősége?</p>



#### 4. KÖZOKTATÁS – DEMOGRÁFIA

Milyen ismereteket, információkat lehet leolvasni a képről, illetve milyen kérdések merülhetnek fel.

#### Bölcsődések, 1970-es évek



Öltözködés hétköznap és ünnepnap  
Hasonlítsuk össze a mai gyerekruhákkal!  
Ellátás  
Mi a közétkeztetés szerepe?  
Milyen összefüggések lehettek a női munkavállalással?  
A „szülési kedv” fokozására tett intézkedések:  
GYES; bölcsőde, óvoda – volt-e elég?







#### Bölcsődei ballagás



#### Óvodai ünnepély



5. LAKÓHELY – KÖZLEKEDÉS	Milyen ismereteket, információkat lehet leolvasni a képről, illetve milyen kérdések merülhetnek fel
<p data-bbox="183 300 678 367"><b>Budapesti utcakép, 1965. május 1.</b></p> 	<p data-bbox="715 331 1104 365">Panel és nem panel lakótelep</p> <p data-bbox="715 367 1091 400">A lakáshoz jutás nehézségei</p> <p data-bbox="715 403 826 436">Május 1.</p> <p data-bbox="715 439 1166 472">Mi ennek az ünnepnek a szerepe?</p> <p data-bbox="715 474 1230 508">Milyen zászlókkal díszítették az utcát??</p> <p data-bbox="715 510 1102 544">Mennyi autó van az utcában?</p> <p data-bbox="715 546 1115 580">Mire következtethetünk ebből?</p>
<p data-bbox="183 680 564 714"><b>Budapesti utcakép, 1970</b></p> 	<p data-bbox="715 712 842 745">Lakótelep</p> <p data-bbox="715 748 1139 781">Forgalom mértéke, autók száma</p>
<p data-bbox="183 1095 557 1128"><b>Lakótelep, 1970-es évek</b></p> 	
<p data-bbox="183 1509 632 1543"><b>Lakóteleptelep, 1980-as évek</b></p> 	<p data-bbox="715 1543 1406 1610">hogyan próbálták megoldani a lakáshiányt 1945 után? mennyire sikerült?</p>

## „Papírjaguár”



Mi a képen látható gépkocsi márkája?

Hol gyártották?

Miért tekintették már a kortársak is a szocializmus jelképének?

Hogyan viszonyultak ehhez az emberek?